ކޮމިޓީ އެންޑް ރިސަރޗް ސެކްޝަން | ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ

ޖމ/2023/19/ރ-19

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް
އިޖްތިމާއީ ކޮމިޓީ

"ދަރިމައިންފުޅުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ތަހައްމަލުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާއީ ސިއްހީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުންބޭސްފަރުވާގެ ފުރުސަތުތައް މިހާރަށް ވުރެ ފުޅާކޮށް، ފަސޭހަކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ޤަރާރު" ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް

ރިޕޯޓް ނަންބަރު: M19/IJ/2023/01

18 އެޕްރީލް 2023

އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީ

މި ކޮމިޓީ އުފެދިފައިވަނީ 11 ޖޫން 2019 ގައި ބޭއްވި، 19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 6 ވަނަ ޖަލްސާގައެވެ. މި ކޮމިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ އިޖްތިމާޢީ ކަންކަން ދިރާސާކުރުމާއި އިޖްތިމާޢީ ސިޔާސަތުތަކާ ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް އޮތްނަމަ، އެކަމެއް ފާހަގަކޮށް އެކަމެއް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމާއި ކޮމިޓީގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން ބެލުމެވެ.

މީގެ އިތުރުން، އެ އިދާރާތަކުން ހުށަހަޅާ ބިލުތައް ދިރާސާކޮށް، ފުރިހަމަކޮށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ރިޢާޔަތްކޮށްދިނުމަށް އެދި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމާއި، އެ އިދާރާތަކުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓުތައް ދިރާސާކޮށް، އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފާހަގަކޮށް އެ ކަންކަން އެންގުމާއި، އެ އިދާރާތަކުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ދިރާސާކޮށް، އެ ކަންކަމުގައި ކުރިއަށް ދެވިދާނެގޮތުގެ ލަފާދިނުމާއި، އެ އިދާރާތަކާ ބައްދަލުކޮށް، އެ އިދާރާތަކުން ހިނގާ ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު ހޯދުމާއި، ސުވާލުކޮށް، އެ އިދާރާތަކުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އެ އިދާރާތަކުން ކުރަމުންދާގޮތް ބަލައި، އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްދިނުމެވެ.

އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ މެންބަރުން

ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު

މުޙައްމަދު ޝިފާޒު

އިހަވަންދޫ ދާއިރާ

ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރުގެ ނައިބު

ޙުސައިން ފިރުޝާން

މަޑަވެލި ދާއިރާ

ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން

އަޙްމަދު ޢީސާ

ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާ

މުޙައްމަދު ރާއީ

މަކުނުދޫ ދާއިރާ

ޙުސައިން މުޙައްމަދު ނަޢީމް

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާ

އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު

ދުވާފަރު ދާއިރާ

މުޙައްމަދު ރަޝީދު

މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާ

މުޙައްމަދު ޝާހިދު

ފުނަދޫ ދާއިރާ

ޖީހާން މަޙްމޫދު

ހިންނަވަރު ދާއިރާ

ފިހުރިސްތު

1. ތަޢާރުފު 6

2. ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމުގައި ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރި ވިސްނުންތައް 6

3. ޤަރާރުގައި ހޯދާފައިވާ މައިގަނޑު ކަންތައްތައް 7

4. ޤަރާރުގެ މަސައްކަތް ކޯޓުން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތް 7

5. ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން ކޯޓަށް ލިބިފައިވާ މައުލޫމާތު 8

5.1 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު 8

5.2 އިންދިރާ ގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލުން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު 9

5.3 އޭ.ޑީ.ކޭ ހޮސްޕިޓަލުން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު 9

5.4 ޓްރީޓޮޕް ހޮސްޕިޓަލުން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު 10

5.5 އާސަންދަ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑުން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު 10

5.6 ފަރޓިލިޓީ ސަޕޯޓް ކޮމިއުނިޓީން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު 12

6. ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް 12

7. ކޯޓުގެ ނިންމުން 13

ޖަދުވަލު-1: ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ތަހައްމަލުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުން ބޭސްފަރުވާގެ ފުރުސަތުތައް މިހާރަށް ވުރެ ފުޅާކޮށް، ފަސޭހަކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ޤަރާރު.

ޖަދުވަލު-2: ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމަށް ބައްދަލުވުމުގެ މަޖިލީހުގެ އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ހާޒިރުވި ނިސްބަތް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ހާޒިރީގެ ތަފްސީލް

މުޤައްރިރުގެ ބަސް

މި ޤަރާރުގެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރުމުގައި، ޤަރާރުގެ ބަހުސް މަރުޙަލާގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާޅުކުރުއްވި ޚިޔާލުފުޅުތަކަށް ޤަރާރު ދިރާސާކުރަމުންދިޔައިރު ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން ޤަރާރަށް ޚިޔާލުފުޅުދެއްވި ޢިއްޒަތްތެރި އެންމެ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. މީގެ އިތުރުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު، އާސަންދަ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް، ނޭޝަނަލް ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ އަދި ފަރުމަސޫޓިކަލް ސަޕްލައި ކޯޕަރޭޝަން މި ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން ދެއްވާފައިވާ އަގުހުރި ޚިޔާލުފުޅުތައް ފާހަގަކޮށް، އެ ފަރާތްތަކަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ކޮމިޓީގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮށްދެއްވި އިޚްލާޞްތެރި މަސައްކަތްފުޅަށް ޝުކުރު އަދާކުރަމެވެ.

ހިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒު
ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު

1. ތަޢާރުފް

މި ރިޕޯޓަކީ، 20 ޖޫން 2022 ގައި ބޭއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 16 ވަނަ ޖަލްސާގައި، ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުންދާތީ، މި މައްސަލަ ތަހައްމަލުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްހީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުން ބޭސްފަރުވާގެ ފުރުސަތުތައް މިހާރަށްވުރެ ފުޅާކޮށް، ފަސޭހަކުރުމަށް ގޮވާލައި ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަހުމަދު ނަސީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤަރާރު، ކޮމިޓީއިން ދިރާސާކޮށް ނިންމިގޮތުގެ ރިޕޯޓެވެ. މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ޖަދުވަލުތަކަކީ މި ރިޕޯޓުގެ ބައެކެވެ.

ޤަރާރު ތަޢާރުފުކުރުއްވުމުގެގޮތުން ޤަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވާލެއްވީ، 20 ޖޫން 2022 ގައި ބޭއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 16 ވަނަ ޖަލްސާގައެވެ. އަދި 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ގައި ބޭއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާގައި، ޤަރާރުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ނިންމުމަށްފަހު، އެ ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޤަރާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ފާސްކުރެއްވިއެވެ. އަދި އެ ޖަލްސާގައި، ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމަށްޓަކައި އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވުމާއެކު، ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފަށައި، ކޮމިޓީން ފޮނުވި ސިޓީތަކުގެ ޖަވާބު ލިބުމާ އެކު މަސައްކަތް ފުރިހަމަކޮށްފައެވެ.

2. ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމުގައި ކޮމިޓީން ރިފަރެންސްކުރި ލިޔުންތައް

މި ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމުގައި ކޮމިޓީން ރިފަރެންސްކޮށްފައިވާ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔުންތަކެވެ.

2.1 ނޭޝަނަލް ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީގެ ނަންބަރު 199-PLS/57/2022/4 (20 އޮކްޓޫބަރު 2022) ސިޓީ؛

2.2 އާސަންދަ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑްގެ ނަންބަރު ASND/BUR/LTR/2022/0622 (30 އޮކްޓޫބަރު 2022) ސިޓީ؛

2.3 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ނަންބަރު 23-PIIR(PIM)/57/2022/35 (23 ނޮވެންބަރު 2022) ސިޓީ؛ އަދި

2.4 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ނަންބަރު 23-S/57/2023/5 (02 އެޕްރީލް 2023) ސިޓީ.

3. ޤާނޫނުގައި ގޮވާލާފައިވާ މައިގަނޑު ކަންތައްތައް

3.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމު ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތުމާއެކު، އެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލައަށް ބޭސްފަރުވާ ކުރުމުގެ ފުރުސަތުތައް ހަނިވެފައިވާކަމާއި، މި މައްސަލައަށް ބޭރަށް ދަތުރުކުރަންޖެހޭކަމާއި އަދި މި މައްސަލައަށް ބޭސްފަރުވާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ގަވާއިދުން ބޭނުންވާ ބޭރު ބޭސްތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ލިބޭނެ ގޮތްތަކެއް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން؛

3.2 ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލައަށް ޚާއްސަކުރެވިފައިވާ ސްޕެޝަލިސްޓުންގެ ޚިދުމަތް މިހާރުވެސް ފަސޭހަކަމާއެކު ރާއްޖޭން ލިބުމުގެ މުހިންމުކަން އިތުރުވެފައިވާކަން؛

3.3 އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީއާއި، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީއާއި، އުމުރުގެ ކޮމިޓީއާއި، ދުވަހުތަކުގެ ކޮމިޓީން އާބާދީގެ ތަފާތު ގިންތިތަކުގެ މެދުގައި ރިސާޗު ދިރާސާތަކުން، އެ މީހުންގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު ތަފާތު މިންވަރަކުން ހިއްސާކުރާ ފަދައިން ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސް ނިޒާމު އިތުރަށް ފުޅާކޮށް އެ ނިޒާމުގެ އިންސާފުވެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް، ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމުން؛ އަދި

3.4 މި މައްސަލާ ގުޅޭގޮތުން ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާއެއް ހަދައި، ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލައަށް ބޭނުންވާ ބައެއް އަސާސީ ފެންވަރުގެ ބޭސްތައް ދިވެހިރާއްޖޭއިން ފަސޭހައިން ލިބޭނެގޮތް ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް ކުރު މުއްދަތުގައި އެކަން އަވަސް ފިޔަވަޅުތައް ކަނޑައަޅައި، އަދި ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި މި މައްސަލައަށް ބޭސްކުރުމުގެ ފަރާތްތަކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން ފުރުސަތުތަކުގެ ހުރިހާކަމެއް ދޭނެގޮތް، ހިމެނުމާ ފުރުސަތުދިނުން ހަރުދަނާ އުސޫލެއް އަދި މިންގަނޑެއް ކަނޑައަޅައި، މި މަސައްކަތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ފެންވަރު އުފެއްދުމުގެ ޖުމްލަ ބަޖެޓުން ހަރުދަނާ ގޮތުގައި ގޮވާލާކަން.

4. ޤާނޫނުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޓީން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތް

"ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ތަރައްޤީވުމުގެ ޚިޔާލުވާ ހައްލުތައް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުންބޭސްފަރުވާގެ ފުރުސަތުތައް މިނިވަން ފޯރު ފޯރުކޮށް، ފަސޭހަކޮށްދިނުމަށް ހުށަހަޅާ ޤާނޫނު" ކޮމިޓީއަށް ލިބުނު ދުވަހުން، 08 ފެބްރުއަރީ 2023 ގައި އެ ކޮމިޓީގެ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ 01 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮމިޓީން ޤާނޫނު ނިންމާން ސުންގަޑީއަކީ 30 މާރިޗު 2023 ގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅައި، ޤާނޫނާ ގުޅޭގޮތުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ޚިޔާލު [illegible] ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކުރުމާއި

ކޯޓުން ނިންމައެވެ. އެގޮތުން، އިސްވެބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާއި، އާސަންދަ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑާއި، ނޭޝަނަލް ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ އަދި ފަރޓިލިޓީ ސަޕޯޓް ކޮމިއުނިޓީގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކޮށް މަޝްވަރާކުރުމަށް ކޯޓުން ނިންމައެވެ.

5. ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން ކޯޓަށް ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތު

މި ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން ކަމާގުޅޭ ފަރާތްތަކުން ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވާފައިވެއެވެ.

5.1 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ދެއްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތު:

5.1.1 މޯލްޑިވްސް ޑެމޮގްރަފިކް އެންޑް ހެލްތް ސަރވޭގެ ނަތީޖާއިން ދައްކާގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަރިމައިވާ ރޭޓު (ޓޯޓަލް ފަރޓިލިޓީ ރޭޓް) 2009 ގައި 2.5 އިން 2016 އަދި 2017 ގައި 2.1 އަށް ދަށްވެފައިވާކަމާއި، އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީގެ ނިސްބަތް އެއް ޖީލުން އަނެއް ޖީލަށް އިތުރުނުވެ އެއްވަރަކަށް ހިފެހެއްޓިފައިވާކަން؛

5.1.2 މޯލްޑިވްސް ޑެމޮގްރަފިކް އެންޑް ހެލްތް ސަރވޭގައި ބައިވެރިވި 15 އަހަރާއި 49 އަހަރާ ދެމެދުގެ އަންހެނުންގެ ތެރެއިން 2.1% މީހުންނަކީ ދަރިމައިނުވާ ކަމަށް ބުނެފައިވާ މީހުންކަން ފާހަގަކުރެވޭކަން؛

5.1.3 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ފަރުވާދިނުމުގެ ހިދުމަތް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރއިން ތައާރަފުވަމުންދާކަމާއި، ހިދުމަތުގެ އަގުބޮޑު ކަނޑައެޅުމުގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ހިދުމަތް ހޯދުމަށް ކުރެވޭކަން އަދި ކަސްޓެއްކުރަމުން އެ ފަރާތްތަކަށް އިތުރުމާލީބުރަކަން؛

5.1.4 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރއިން ފޯރުކޮށްދޭ ސިއްޙީ ހިދުމަތުގެ އަގު ޕެކޭޖް މިހާރު ހުރިފައިވާ ގޮތުން ބަލާއިރު، ޑޮކްޓަރާ ކޮންސަލްޓޭޝަން ފީ ވަކިން ކަނޑައެޅިފައި ހުރިކަމާއި، މިސާލަކަށް އާސަންދައިން 1,000 ރުފިޔާއަށް ބިލުކުރާއިރު، ބަލިމީހާގެ އަތުން 500 ރުފިޔާ ނަގާކަމުން، މި ހިދުމަތުގެ ޖުމްލަ އަގުގެ ގޮތުގައި 1,500 ރުފިޔާ ނަގަމުންކަން ބުނެފައިވާކަން؛

5.1.5 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އެސިސްޓެޑް ރިޕްރޮޑަކްޓިވް ޓެކްނޮލޮޖީގެ ހިދުމަތް ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ކުރިން ހެދުންޖެހޭ ބޭސްފަރުވާއަށް، މިކަމާ ގުޅުންހުރި އިންވެސްޓިގޭޝަންތަކަށް ވެސް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސް ސްކީމުގެ ދަށުން ހިދުމަތް ދެވޭން ގޮތެއް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަމާއި، ދެފަރާތުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ހިޔާލު ކުރިއަށްގެންދަމުންދާކަން؛ އަދި

5.1.6 ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދަރިމައިވާ ރޭޓް ދަށްވުމުގައި އިންފަރޓިލިޓީއާ ގުޅުންހުރި ސަބަބުތައް ހޯދުމާ ބެލުމަށް ދިރާސާކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެއްކަމަށާއި، 2024 ވަނަ އަހަރު ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ މޯލްޑިވްސް ޑެމޮގްރަފިކް އެންޑް ހެލްތު ސަރވޭގައި އިންފަރޓިލިޓީގެ ސަބަބުތައް ދެނެގަނެވޭނެ ބައިތައް ހިމެނުމަށް ނިންމާފައިވާކަން.

5.2 އިންޑިޔާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލުން ދެއްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތު:

5.2.1 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހޮސްޕިޓަލަށް ޚިދުމަތް ހޯދަން އަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ނިސްބަތުން 10 ނުވަތަ 15 މިންގެ ތެރެއިން އެކަކީ ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ފަރުވާހޯދާ ފަރާތްތަކަކަން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާކަން؛

5.2.2 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ހާއްސަ ހޯމޯނަލްމައްސަލަތަކާއި ޕޮލިސިސްޓިކް އޯވޭރިއަން ސިންޑްރޯމް ހުންނަ ފަރާތްތަކާއި އެންޑޮމެޓްރިއޯސިސް ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާއާއި ޕްރޮސީޖަރތައް މިހާރުވެސް ހެދެން ހުންނަކަން؛

5.2.3 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް އެ ހޮސްޕިޓަލުގައި މިވަގުތު ދެވޭ ހާއްސަ ފަރުވާތަކުގެ ތެރެއިން އޮވިއުލޭޝަން އިންޑަކްޝަން އަދި ފޮލިކިއުލަރ މޮނިޓަރިންގެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ސްޓޭޖެއް ހުރިވަރު ނަމަވެސް ސަބަބުން ހިދުމަތްދިނުމުގައި އުނދަގޫތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވާކަން؛

5.2.4 އިންފަރޓިލިޓީއަށް ހާއްސަކޮށްގެން ވަކި ކްލިނިކެއް އެސިސްޓެޑް ރިޕްރޮޑަކްޓިވް ޓެކްނޮލޮޖީ ސެންޓަރެއް ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް ބޭނުންވާ ވަގުތު ބަޖެޓް ހޯދުމަށް ޓާގެޓްކުރެވިފައިވަނީ 6 މަސްދުވަހާއި 12 މަސްދުވަހާ ދެމެދުގެ މުއްދަތެއްގައި ކަމަށްވާކަން؛ އަދި

5.2.5 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް މިންވަރު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި އެ ހޮސްޕިޓަލުން މިހާތަނަށް ސަރވޭއެއް ކޮށްފައިނުވާކަން.

5.3 އޭ.ޑީ.ކޭ ހޮސްޕިޓަލުން ދެއްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތު:

5.3.1 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަތަކަށް އެ ހޮސްޕިޓަލުން ފޯރުކޮށްދޭ ފަރުވާތަކުގެ ތެރޭގައި އޮވިއުލޭޝަން އިންޑަކްޝަން، ފޮލިކިއުލަރ ސްކޭނިންގ، އެޗް.އެސް.ޖީ، ޑައިގްނޯސްޓިކް ލެޕްރޮސްކޯޕީ އަދި ހިސްޓަރޮސްކޯޕީ ހިމެނޭކަން؛

5.3.2 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ފަރުވާދޭ ހާއްސަ ސެންޓަރެއް ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާއިރު، އެ ފަރުވާދިނުމަށް ބޭނުންވާ އިންތިޒާމީ ކަންތައްތައް ހަމަޖެއްސުމަށް މަދުވެގެން އަހަރެއް ދުވަސް ނަގާނެކަމަށް އަންދާޒާކުރެވޭކަން؛

5.3.3 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް މިންވަރު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި އެ ހޮސްޕިޓަލުން މިހާތަނަށް ސަރވޭއެއް ކޮށްފައިނުވާކަން.

5.4 ޓްރީޓޮޕް ހޮސްޕިޓަލުން ދެއްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތު:

5.4.1 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ފަރުވާދިނުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެއްޗާއި، ހޯމޯނަލް ޓެސްޓް ހެދުމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާއި އެކަމަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ޖާގަ އެ ހޮސްޕިޓަލުގައި ހަމަޖެހިފައިވާކަން؛

5.4.2 އެގޮތުން، ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް އެ ހޮސްޕިޓަލުން ފޯރުކޮށްދޭ ފަރުވާތަކުގެ ތެރޭގައި ޑަޔަގްނޮސްޓިކް ހިދުމަތްތަކާއި، ސަރޖިކަލް ޕްރޮސީޖަރގެ ހިދުމަތްތައް ހިމެނޭކަން؛

5.4.3 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް އެ ހޮސްޕިޓަލުން ދެވޭ އެއްވެސް ހިދުމަތެއް ޤައުމީ ސިއްހީ އިންޝުއަރަންސްގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ނުލިބޭކަން؛ އަދި

5.4.4 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް މިންވަރު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި އެ ހޮސްޕިޓަލުން މިހާތަނަށް ސަރވޭއެއް ކޮށްފައިނުވާކަން.

5.5 އާސަންދަ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑުން ދެއްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތު:

5.5.1 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަކީ ހަމައެކަނި ސިއްޙީ ކަމެއްގެ އިތުރުން އިޖްތިމާޢީ އަދި ނަފްސާނީ ކަމެއް އެކަމާ ގުޅިގެން މުޖުތަމަޢުން ކުރިމަތިލާ ކަމެއްކަމުގައި، ދުރު ރަށްތަކުގައި މިކަމުގެ ސަބަބުން ދެމަފިރިން މާލީގޮތުންނާއި ނަފްސާނީ ގޮތުންވެސް އުފުލަންޖެހޭ ބުރަ ބޮޑުވެގެންދާކަން؛

5.5.2 ދުނިޔޭގެ ސިއްޙަތު ޖަމްޢިއްޔާގެ ބަޔާން ތަފާސްހިސާބުތަކުން ދައްކާގޮތުން ކުރިއަރަމުން އަންނަ ޤައުމުތަކުގައި ކޮންމެ ހަތަރު ދެމަފިރިއަކުން އެއް ދެމަފިރިއަކު މިފަދަ ކަމަކާ ގުޅޭ ކަމެއް ތަހައްމަލުކުރަން ޖެހިފައިވާކަމުގައި، މިފަދަ ކަންކަމުގެ ސަބަބުން ޢާއިލީ ގުޅުމަށް ބުރޫއަރާކަމުގައި ވަރި ގިނަވެ އަދި ޢާއިލީ އަނިޔާގެ މައްސަލަތައް ހިނގާކަން؛

5.5.3 ދަރިނުލިބުމުގެ މައްސަލައާމެދު ތަފާތު ޤައުމުތަކުގައި އަމަލުކުރުމުން އަންނަ ގޮތަކަށް ތަފާތުކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] އަމަލުކުރެވިފައިވަނީ، ދަރިނުލިބުމުގެ މައްސަލައަކީ ސިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ގޮތުގައި [illegible] ކަމެއްގެ ގޮތުގައިކަމާއި، އެއީ [illegible] [illegible] ބަލަމުން އަންނަ ގޮތްކަން؛

5.5.4 2010 އަދި 2011 އިން ފެށިގެން ޤައުމުތަކުން ދަރިނުލިބުމުގެ މައްސަލަ ސިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ބައެއްގައި ހިމަނާފައިވާކަމާއި، 2009 އަހަރުގެ ޑިމޮގްރަފިކް ހެލްތު ސާރވޭއާއި 2016 އަދި 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިމޮގްރަފިކް ހެލްތު ސާރވޭއަށް ބަލާއިރު މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކުން [illegible] ދަރިނުލިބުމުގެ މައްސަލަތައް ދިމާވެފައިވާކަމާއި، މިކަމުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފާޓިލިޓީ ރޭޓް ދަށްވެފައިވާކަން؛

5.5.5 2045 އަދި 2050 ވަނަ އަހަރާއި ހަމައަށް ވާސިލުވާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީ މިހާރު ހުރި ވަރުގައި ނުހިފެހެއްޓިއްޖެކަމަށްވާނަމަ އިޖްތިމާޢީ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކާ ކުރިމަތިވާން ޖެހިދާނެކަން؛

5.5.6 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލައިފް އެކްސްޕެކްޓެންސީ އިތުރުވަމުންދިޔުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީ ނިސްބަތުން ދަށްނުވިކަމުގައިވިޔަސް ދުރު ރަށްތަކުގައި އުމުރުން ދުވަސްވީ ފަރާތްތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގިނަވަމުންދާކަމާއި، މިއީ [illegible] [illegible] ސިސްޓަމް [illegible] ޕެންޝަން [illegible] ކަމެއްކަން؛

5.5.7 ޤައުމީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ނިޒާމުގެ ބޭރިން މިކަމަށް އުސޫލުތަކެއް ހަދަންޖެހޭކަމާއި، ޝަރުޠުތަކެއް ބައްޓަންކުރެވި، އެހެން ޤައުމުތަކާ އެއްފަދައިން [illegible] [illegible] ފަންޑެއް ފަދަ މާލީ އިޖްތިމާޢީ [illegible] އިންތިޒާމުތަކެއް ހަމަޖެއްސަންޖެހޭކަން؛

5.5.8 ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ދާއިރާގެ މަރުކަޒުތައް [illegible] މި ޚިދުމަތް [illegible] އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން [illegible]، މި ކަމުގައި ކަމާގުޅުންހުރި އިދާރާތަކުގެ ގުޅުމުގައި މަޝްވަރާކޮށް [illegible] ސްކްރީނިންގް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ރީޖަނަލް [illegible] ހެދި ރައްޔިތުންނަށް ފަސޭހަކަމާއި ހަމަހަމަކަމާއެކު ޚިދުމަތް ލިބެންޖެހޭކަން؛

5.5.9 28 ފެބްރުއަރީ 2015 ގައި ގެޒެޓްކުރައްވާ [illegible] އާސަންދަ ސްކީމް ހިންގުމުގެ ގަވާއިދުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދަރިނުލިބުމުގެ ފަރުވާ އާސަންދަ ސްކީމުން ލިބެންދެވޭ ޚިދުމަތެއްގެ ގޮތުގައި

ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި، ދަރިމައިނުވުމާގުޅޭ އެއްވެސް މައްސަލައަކަށް ބައްޔެއްގެ ގޮތުގައި ޑޮކްޓަރަކު ލިޔެފައިވާނަމަ އެ ފަރުވާއާބެހޭ އެއްވެސް ހިދުމަތެއްގެ ޚަރަދު އާސަންދަ ސްކީމުން ދައްކަމުންދާކަން؛

5.5.10 އާސަންދަ ސްކީމުގެ ބެނިފިޓް ފަރާމަރި ނޯސަސްޕަރވު ސަސްޕެންޝަން ޕްރޮޓޮކޯލް އެޖެންސީތަކަށާއި، ސްކީމުގެ ހިނގާ ގަވާއިދާއި އުސޫލުތަކަށް ކަނޑައަޅައިދޭ އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ތޮރުމީ ނިޒާމުގެ ބޭނުންކަން؛

5.5.11 ބައެއް ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި، ދަރިމައިނުވުމާގުޅޭ މައްސަލައެއް ދެނެގަތުމަށް ޑޮކްޓަރުން ދެއްކުމާއި، ތަހުލީލުތައް ހެދުމާއި، ބައެއް ބޭސް އާސަންދަ ސްކީމުން މިހާރުވެސް ލިބެމުންދާކަން.

5.6 ފަރޓިލިޓީ ސަޕޯޓް ކޮމިއުނިޓީން ދެއްވާފައިވާ މައުލޫމާތު:

5.6.1 ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަކީ، އެކި އުމުރުފުރާގެ މީހުންނަށް އެކި ވަރަކަށް ދިމާވާ ކަމެއްކަމަށާއި، މިފަދަ ކަންކަން ޖެހިގެން ހުރުމުގައި ފަރުވާދީ ނުލިބިއްޖެނަމަ ފަހުން އެކަމުގެ ސަބަބުން ގެއްލުންވާވަރު ބޮޑުވާނެކަން؛

5.6.2 ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކި ހިސާބުތަކުގައި ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ހުންނަ 311 ވަރަކަށް މެންބަރުން އެ ކޮމިއުނިޓީއާ ގުޅިފައިވާކަމަށާއި، އެ ފަރާތްތަކަށް މިކަމާގުޅޭ މައުލޫމާތާއި، ތަފާތު ގޮތްގޮތުން އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެމުން ގެންދާކަމަށާއި، މި ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި ސަރުކާރުގެ އެހީތެރިކަމާއި، ބޭސް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުގެ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާކަން.

6. ޤަރާރާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޓީން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް:

6.1 ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދަރިމައިވާ ރޭޓް ދަށްވުމުގައި އިންފަރޓިލިޓީއާ ގުޅުންހުރި ސަބަބުތައް ހިމެނޭތޯ ބެލުމަށް ކަމާގުޅޭ ވުޒާރާއިން އިސްނަގައިގެން ގައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާއެއް ކުރަންޖެހޭކަން؛

6.2 ހުސްނުވާ އާސަންދަ ސްކީމް ހިންގުމުގެ ގަވާއިދަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކަށް ގެނެސް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސް ސްކީމުގެ ދަށުގައި ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ދޭ ފަރުވާގެ ބާވަތްތައް ހިމަނަންޖެހޭކަން؛

6.3 ރާއްޖޭގެ އެކި ހިސާބުތަކުގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ހޮސްޕިޓަލުތަކުން ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ފަރުވާ ލިބޭނެ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސަންޖެހޭކަން.

7. ކޮމިޓީގެ ނިންމުން

އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވާފައިވާ، ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މިކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ "ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ހަރަދުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޚަރަދުގެ މިންވަރު ވެސް ފޯރުކޮށް، ވަސީލަތްތަކުން ފުރުސަތު ދޭށެވެ" ދިރާސާކޮށް ކޮމިޓީއިން ފާސްކޮށް ނިންމާފައިވާ ގޮތަށް އެ ގަރާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެއްވުމަށް އެދި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވުމަށް، 18 އޭޕްރިލް 2023 ގައި އޮތް މި ކޮމިޓީގެ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ 06 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވި ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ނިންމާފައެވެ.

ވީމާ، ކޮމިޓީއިން ފާސްކޮށްފައިވާ "ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ހަރަދުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޚަރަދުގެ މިންވަރު ވެސް ފޯރުކޮށް، ވަސީލަތްތަކުން ފުރުސަތު ދޭށެވެ" މިގަރާރު އިއްތިފާޤުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވައިގެންނާ ކޮމިޓީގެ ނިންމުން ނިންމަވައިދެއްވުން އެދި، މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަމެވެ.

ކޮމިޓީއިން ފާސްކުރި "ދަރިމައިންވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ހަރަދުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޚަރަދުގެ މިންވަރު ވެސް ފޯރުކޮށް، ވަސީލަތްތަކުން ފުރުސަތު ދޭށެވެ" މި ރިޕޯޓުގެ **"ޖަދުވަލު-1"** ގެ ގޮތުގައި އެވަނީއެވެ.

އަދި، ގަރާރު ފާސްކުރުމަށް ބޭއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމުގެ މިނެޓްސް އާއި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ހާޒިރުވި ނިސްބަތް އެނގޭނެ ކަރުދާސްތައް ހާޒިރީގެ ޝީޓް މި ރިޕޯޓުގެ **"ޖަދުވަލު-2"** ގެ ގޮތުގައި ހިމަނާފައި އެވަނީއެވެ.

18 އޭޕްރިލް 2023

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒް
ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު

---

* މި ރިޕޯޓުގައި ސޮއިކުރައްވާފައިވަނީ 20 އޭޕްރިލް 2023 ގައެވެ.

ޖަދުވަލު-1: ދަރިމައިންނުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ކަނައްތަލުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުންބޭސްފަރުވާގެ ފުރުސަތުތަކެއް މިހާރަށް ވުރެ ފުޅާކޮށް، ފަސޭހަކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ޚަޔާލު

6-ގ/19/2022

بسم الله الرحمن الرحيم

Amk 19/06/2022

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު

ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުން ދާތީ، މި މައްސަލަ ތަޙައްމަލުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުން ބޭސްފަރުވާގެ ފުރުޞަތު މިހާރަށްވުރެ ފުޅާކޮށް، ފަސޭހަކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ޤަރާރު

ދީބާޖާ

މިއީ، ދަރިމައިނުވުމުގެ މައްސަލަ ރާއްޖޭގައި އިތުރުވަމުންދާތީ، މި މައްސަލަ ސަރުކާރުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސް، މި މައްސަލަ ތަޙައްމަލުކުރަން ޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް، އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ދަށުން ބޭސްފަރުވާގެ ފުރުޞަތު މިހާރަށްވުރެ ފުޅާކޮށް، ފަސޭހަކުރުމަށް ޓަކައި، ހުށަހަޅާ ޤަރާރެކެވެ.

ޤަރާރު

ދެންފަހެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީއިންނާއި، އަދި އެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2011 (އިޖްތިމާޢީ ސިއްޙީ އިންޝުއަރަންސްގެ ޤައުމީ ނިޒާމުގެ ޤާނޫނު) އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 29/2015 (ސިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން، ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަކަމާއެކު، ރަނގަޅު ފެންވަރުގެ އަސާސީ ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ލިބިގަތުމުގެ ހައްޤު ކަށަވަރުކޮށްދީފައި ހުރުމާ،

[illegible]

[illegible]

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ	
ބަލައިގަތީ: Dhumaini	ރ. ނަންބަރު: 2502
ލިބުނު ތާރީޚު: 15.6.22	ގަޑި: 14:41
~~[illegible]~~	D
ސެކްޝަނަށް ލިބުނު	19-6-2022

އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު މައްސަލައަށް ހައްލެއް ގެނައުމަށް، މި މައްސަލައާއި ގުޅޭ ރަނގަޅު، ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާއެއް ހަދާ، ދަރިމައިންނުވުމުގެ މައްސަލައަށް ބޭނުން ކުރާ ބައެއް އަސާސީ ފެންވަރުގެ ބޭސްތަކެއް ފަސޭހައިން ރާއްޖެއިން ލިބޭނެ މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުން ފަދަ ކުރު ރާސްތާގައި އެޅޭނެ އަވަސް ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅައި، އަދި ކުރިއަށް އޮތްތަނުގައި މި މައްސަލައަށް ބޭސްކުރަމުންދާ ފަރާތްތަކަށް ރާއްޖޭގެ އިޖުތިމާޢީ ސިއްހީ އިންޝުއަރަންސްގެ ސްކީމް (އާސަންދަ)ގެ ދަށުން ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ޚިދުމަތްތަކަކީ ކޮބައިތޯ ދެނެގަނެ، ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ރަނގަޅު އުސޫލެއް އަދި މިންގަނޑެއް ކަނޑައަޅައި މި މުހިއްމު މައްސަލައަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ފެންވަރާއި އެކަށީގެންވާ ޖުމްލަ ހައްލެއް ހޯދައިދިނުމަށް ގޮވާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 167 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މި ޤަރާރު ހުށަހަޅަމެވެ.

ޤަރާރު ހުށަހަޅުއްވާ މެންބަރު: ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް.

ތާރީޚު: 14 ޖޫން 2022

ސޮއި:

ޖަދުވަލު-2: ޤަރާރު ދިރާސާކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ހާޒިރުވި ނިސްބަތް އެނިވަޑައިގަންނަވާނެ ހާޒިރީގެ ތަފްސީލު

✓	ވަޑައިގެންނެވި ބައްދަލުވުން	-	ވަޑައިނުގަންނަވާ ބައްދަލުވުން	@	އެހެން ކޮމިޓީއެއްގައި	S	ސަލާމް	O	ރަސްމީ

✓	-	S	✓	-	O	✓	✓	✓	0:11:00	6	18.04.2023
S	O	O	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1:00:00	4	14.03.2023
✓	@	S	S	S	✓	✓	✓	S	0:15:00	3	06.03.2023
✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	S	2:05:00	2	15.02.2023
S	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	S	0:10:00	1	08.02.2023
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް	މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ފިރުޝާން	ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު	ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް އަޙްމަދު	ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އީސާ	ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު	މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާއީ	އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒް	މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު	ޖުމުލަ ވަގުތު	ބައްދަލުވުމުގެ ޢަދަދު	ތާރީޚު
3	2	2	4	1	4	5	5	2	3:41:00	5	